RIEC-LIEC

Jaarverslag RIEC/LIEC 2011

Een georganiseerde overheid tegen georganiseerde criminaliteit

Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)
Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC)

Inhoudsopgave

H1 | Voorwoord 4
Geschiedenis 5

H2 | Inleiding 6
Doel 6
Werkveld 6

H3 | Algemeen beeld 2011 9
Aandachtspunten 11

H4 | De praktijk 13
Advies / casussen 13
Instrumenten / producten 13
Expertise 15
Bestuurlijke dossiers en rapportages 17
Opleidingen 17
Samenwerking 19
Informatie-uitwisseling 20

H5 | Conclusies 21
Vooruitblik 22

bijlage **Criminele Families** 22

Colofon 23

1. Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag RIEC's en LIEC 2011. Met gepaste trots omdat uit alle inspanningen gedurende de pilotperiode (2008-2011) is gebleken dat de RIEC's en het LIEC van grote waarde zijn in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit. Dat is bepaald dat het RIEC/RIEC-bestel vanaf 1 januari 2012 een structurele voorziening is, bevestigt dit.

De regionale verantwoordingen van de RIEC's aan hun regionale stuurgroepen leveren een schat aan informatie op. Teveel om in één landelijk jaarverslag kwijt te kunnen. Een kleine duizend adviezen, honderden casussen en vele ontwikkelde instrumenten, van louter bestuurlijke maatregelen tot puur geïntegreerde interventieadviezen, waren bij de RIEC's onder handen. Hierdoor kon het bestuur panden sluiten en vergunningen intrekken, kon de Belastingdienst voor miljoenen euro's aan naheffingsaanslagen inkomstenbelasting opleggen, kon de politie verdachten aanhouden en kon het Openbaar Ministerie verdachten vervolgen. De georganiseerde overheid heeft de georganiseerde criminaliteit gevoelige slagen toegebracht.

Het RIEC/LIEC-bestel bestaat met en door de ketenpartners. Naast de informatie-uitwisseling op basis van een convenant gaat het om vertrouwen en samen keuzes kunnen en durven maken. De RIEC's en het LIEC hebben daar fors op geïnvesteerd met als gevolg dat partijen elkaar beter en structureler weten te vinden en dat de RIEC's en het LIEC meer en meer worden gezien als onmisbare schakel in de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit.

Een belangrijke ontwikkeling in 2011 was de oprichting van het LIEC. Het LIEC is een 'shared service center' voor de RIEC's. Het stroomlijnt zoveel als mogelijk en nodig de werkwijzen van de RIEC's en ondersteunt bij de onderlinge afstemming. Het LIEC is het landelijk loket voor bestuurlijke dossiers en vormt het kenniscentrum van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. De onderlinge samenhang tussen de RIEC's is hiermee ook gegroeid.

De RIEC's en het LIEC blijven verder professionaliseren. En namens alle RIEC- en LIEC-medewerkers kan gesteld worden dat er alles aan gedaan zal worden om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken!

Namens alle RIEC's,
Anja de Geus
Directeur LIEC

Noord-West Nederland	Mark Timmermans / Jan Stephan / Jolanda Terrink
Amsterdam-Amstelland	Bart de Graaf
Midden Nederland	Olaf van Hees
Haaglanden/Hollands Midden	Erwin Rouwenhorst
Rotterdam-Rijnmond	Corine Duitman / Bob Peters
Zuid-Holland Zuid	Cornelie van Overbeeke
Zuid-West Nederland	Henny Schilders / Wim Gerritsen
Zuid-Oost Brabant	idem
Limburg	Jan Rijk
Oost Nederland	Dieuwke Haak
Noord Nederland	Gerrit Lania / Nienke Koetsier

Geschiedenis LIEC /RIEC

2007
Start van het programma 'Bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad' door de toenmalige ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie. De uitwerking in het gelijknamige plan van aanpak beschreef onder andere de uitvoering van pilots, gericht op de inrichting en werking van Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's).

2008-2009
Subsidieverstrekking en start van de RIEC's.

2010 en 2011
Doorontwikkeling van de RIEC's.

2011
De minister van Veiligheid en Justitie bepaalt dat de rijksfinanciering van de RIEC's per 1 januari 2012 een structureel karakter heeft. De vorm van deze structurele voorziening is vastgelegd in het beleidskader.

2012
De invulling van het beleidskader wordt vertaald in een programmaplan LIEC / RIEC 2012-2014. Het landelijk dekkende netwerk wordt in 2012 congruent met de nieuwe politieregio's. 2012 is hiervoor een overgangsjaar. Het betekent een fusie van RIEC Zuid-Holland Zuid en Rotterdam-Rijnmond, een opsplitsing van het RIEC Noord-Holland in RIEC Amsterdam-Amstelland en RIEC Noord-West Nederland, het opgaan van Gelderland-Midden/Gelderland-Zuid in RIEC Oost-Nederland en het opgaan van een deel van Zuid-West Nederland en geheel Zuid-Oost Brabant in Brabant Oost.

2. Inleiding

De RIEC's en het LIEC zijn netwerkorganisaties: zij fungeren als informatiecentrum voor de partners, waaronder het openbaar bestuur, politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, SIOD en FIOD. De samenwerking tussen de partners is vastgelegd in het Regionaal Convenant Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Misdaad.

Doel

Het belangrijkste doel van de RIEC's en het LIEC is het ondersteunen van de bestuurlijke en geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. Dit doen de RIEC's en het LIEC door:

- het versterken van de bestuurlijke aanpak. Bijvoorbeeld via het creëren van bewustwording, versterking van de regionale samenwerking, verbetering van de bestuurlijke informatiepositie, deskundigheidsbevordering, de ontwikkeling van bestuurlijke instrumenten en het stimuleren van informatie-uitwisseling. De bestuurlijke weerbaarheid wordt hierdoor vergroot;
- het faciliteren van de geïntegreerde aanpak, oftewel bijdragen aan een georganiseerde overheid door een verbindende rol te spelen als informatiemakelaar. In de geïntegreerde aanpak worden naast strafrechtelijke vervolging en fiscale handhaving ook bestuurlijke instrumenten (zoals de Wet Bibob) ingezet om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.

Werkveld

Er zijn verschillende definities van 'georganiseerde criminaliteit'. Als uitgangspunt geldt dat de RIEC's en het LIEC zich richten op de fenomenen die de minister van Veiligheid en Justitie op basis van het nationaal dreigingsbeeld voor politie en Openbaar Ministerie (OM) heeft benoemd tot prioritaire fenomenen in de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. Deze fenomenen zijn in de jaarplannen en werkzaamheden van de RIEC's en het LIEC tot uitgangspunt genomen. Daarmee wordt een optimale aansluiting bewerkstelligd bij de werkzaamheden van de andere opsporings- en handhavingsdiensten, om de gewenste geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit te bevorderen.

De focus van de RIEC's en het LIEC is gericht op de volgende verschijningsvormen van georganiseerde criminaliteit:

- mensenhandel en -smokkel;
- georganiseerde hennepteelt;
- fraude en misbruik in de vastgoedsector;
- witwassen en daaraan gerelateerde vormen van financieel-economische criminaliteit;
- door de convenantpartners te bepalen verschijningsvormen van georganiseerde criminaliteit, zoals milieucriminaliteit.

Daarnaast is er ruimte om aandacht te besteden aan lokale thema's.

De RIEC's en het LIEC richten zich ook op processen die een nauwe relatie hebben met het fenomeen georganiseerde criminaliteit:

- toepassing van de Wet Bibob;
- bestrijden van handhavingsknelpunten.

Prostitutienetwerk

In 2011 was een prostitutienetwerk met Roemenen actief. In oktober werd voor de tweede keer in een bepaald pand binnengetreden en telkens werden vier jonge Roemeense mannen aangetroffen die hun seksuele diensten via internet aanboden. In een andere minder grote gemeente werd in diezelfde maand eveneens een mannenbordeel met Roemeense jongens aangetroffen. In beide gevallen werden de tips door de lokale overheden zeer serieus genomen, met name vanwege het feit dat dergelijke praktijken het veiligheidsgevoel van omwonenden in sterke mate aantastte. In beide gevallen werden dwangsommen opgelegd en hebben de rechtmatige eigenaren zich bij de 'huurders' gemeld en zijn de huurovereenkomsten beëindigd."

Bungalowpark

Een burgemeester kreeg al jarenlang vragen over een bungalowpark in de gemeente die niet beantwoord konden worden. Er gingen geruchten dat het een schuilplaats was voor zware criminelen, er handel in hennep plaats vond en er transporten mensenhandel gefaciliteerd werden. Het RIEC bood aan om een Quick scan te maken van het gebied. Tevens werd het VIC benaderd om een geo-scan te draaien op het betreffende gebied. Er is een selectie van adressen gemaakt op grond van veldonderzoek, bekendheid van gegevens bij de gemeente en de samenwerkende organisaties en diepte-interviews met gemeenteambtenaren. Ook is er een overzicht gemaakt van geruchten en mediaberichten. Er zijn contacten gelegd met landelijke organisaties en andere RIEC's.
Op grond van het beeld dat ontstaat worden afspraken gemaakt met de gemeente wat op de korte termijn aan acties ondernomen kunnen worden om te werken aan het neutraliseren van de beeldvorming en voorkomen van verslechtering. In 2012 wordt het traject vervolgd. Het probleem is taai en het zal enige tijd duren voordat het opgelost is, maar de gemeente staat er niet meer alleen voor.

Growshops
In een middelgrote gemeente is een vergunningsplicht voor growshops ingevoerd. Tegelijk met deze invoering is een maximumstelsel ingevoerd, met andere woorden: het aantal vergunde growshops zal nooit stijgen. In oktober is het aantal growshops binnen de gemeentegrenzen geïnventariseerd. Dat bleken er vijf te zijn. Deze kregen de gelegenheid om een vergunning aan te vragen. Uiteindelijk hebben vier growshops een vergunning aangevraagd; één growshop is tuincentrum geworden.
Een andere aanvraag is op basis van informatie-uitwisseling tussen politie, justitie en de gemeente afgewezen. Na de vergunningverlening zijn inmiddels twee growshops gesloten omdat zij zonder de vereiste vergunning werden geëxploiteerd.

Chinese wellnessbranche
Vanuit het RIEC startte een onderzoek naar vermoedens van seksuele dienstverlening binnen de Chinese welnessbranche. Hierbij kwamen nagelstudio's, kapsalons en massagestudio's in beeld. Het doel van dit onderzoek was het uitbrengen van een adviesrapportage waarmee de Chinese welnessbranche effectiever in kaart gebracht kon worden, de illegale activiteiten (overige en seksuele uitbuiting) binnen deze branche effectiever bestreden kunnen worden en uitwaai-effecten van illegale activiteiten tijdig kunnen worden gesignaleerd en om daartegen te kunnen optreden.

3. Algemeen beeld 2011

Waren de jaren van 2009 en 2010 vooral gericht op de opbouw; 2011 is het jaar van de doorontwikkeling van de RIEC's. De RIEC's vervulden een belangrijke rol in het ondersteunen en begeleiden van gemeenten om zo samen het veiligheidsbeleid vorm te geven. De RIEC's zorgden dat signalen gedeeld werden met de verschillende partijen en brachten deze partijen / mensen ook bij elkaar.

Van creëren van bewustwording naar samen aan de slag
De focus is verschoven van het kweken van bewustwording van het bestuur en andere partners naar de inhoud: de concrete casuïstiek. De investeringen die gedaan zijn onder andere op het gebied van bewustwording, structurele samenwerking en eenduidigheid in werken hebben vruchten afgeworpen. De RIEC's zijn toe aan verdere professionalisering.

Van reactief naar proactief
De verschillen tussen de RIEC's zijn ten opzichte van 2010 weer kleiner geworden en zitten vooral in de manier waarop de adviesvragen van partners binnenkomen. Dit varieert van reactief reageren op vragen die binnenkomen tot proactief de partners bij elkaar brengen in structurele lokale en thematische overleggen om casuïstiek te bespreken en het ongevraagd adviseren over bijvoorbeeld geconstateerde fenomenen en de tipfunctie.

Van de bestuurlijke naar de geïntegreerde aanpak
De RIEC's zijn oorspronkelijk opgericht voor het versterken van de bestuurlijke aanpak. Tijdens de pilotfase is gebleken dat RIEC's juist ook een belangrijke rol vervullen bij het ondersteunen en realiseren van de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. Op basis van deze ervaringen vervult het RIEC binnen het samenwerkingsverband steeds vaker de functie van informatieplein en adviseert over een integrale interventiestrategie.

LIEC
In 2011 is het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) opgericht, dat voorziet in de coördinatiefunctie tussen de RIEC's. Het LIEC is een 'shared service center' voor de RIEC's. Het LIEC harmoniseert zoveel als mogelijk en gewenst de werkwijzen van de RIEC's en ondersteunt bij de onderlinge afstemming. Het LIEC is ook het landelijk loket voor bestuurlijke dossiers en vormt het kenniscentrum van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. Het LIEC is actief op nationaal en internationaal niveau. Het LIEC wordt gezien als een belangrijke schakel voor de samenwerking tussen RIEC's en landelijke partijen.

Gezamenlijke ontwikkelingen binnen het RIEC/LIEC-bestel
- Gezamenlijke keuzes van de thema's met ruimte voor lokale invulling.
- Een gemeenschappelijk informatiebeveiligingsbeleid.
- Een landelijk, beveiligd informatiesysteem (RIEC-IS).
- Verder professionaliseren van de werk- en expertgroepen (privacy, communicatie, internationaal, etc.).
- Verdere harmonisering van het werkproces, beginnend bij het lokaal overleg.
- Opleidingen.
- (bestuurlijke) Informatie-uitwisseling/verkrijging met België.
- Samenstelling bestuurlijk bejegeningprofiel 1% MC's.
- Participatie in de landelijke ontwikkeling tot het verder versterken van de geïntegreerde aanpak.
- Ontwikkeling bestuurlijke criminaliteitsbeeldanalyse (B-CBA).
- Positionering van het LIEC ten opzichte van de RIEC's om de ondersteuning te optimaliseren.

Communicatie
Met de komst van het LIEC is ook de communicatie meer eenduidig geworden. Er is een landelijk communicatieplan opgesteld dat als basis dient voor de regionale communicatieplannen, de website is vernieuwd, er is een landelijke RIEC-dag georganiseerd en communicatiemiddelen worden centraal gecoördineerd.

Straatscreening
Een straat in een stad kent een verloederd uiterlijk, overlastproblematiek en regelmatig strafrechtelijk optreden tegen bewoners. In de straat zijn winkels, horeca, coffeeshops en kamerverhuurpanden gevestigd. De gemeente heeft dossiers opgebouwd over alle panden. Samen met het RIEC zijn deze dossiers geanalyseerd en is een selectie gemaakt van panden die nader onderzocht werden. Dit nader onderzoek betrof de analyse door het RIEC van gegevens van opsporingsdiensten en de Belastingdienst, gecombineerd met het gemeentelijke dossier en open bron-informatie. Over een deel van de panden is reeds advies gegeven. Hier bleek sprake van huisjesmelkerij, belastingontduiking, investeringen met crimineel verkregen vermogen, signalen van vastgoedfraude, schijnondernemingen, illegale buitenlandse arbeiders, wapenbezit, bouwkundige problemen en drugsgerelateerde criminaliteit. Naar verwachting wordt aan deze opsomming nog georganiseerde drugshandel toegevoegd.

Integriteit ondernemer
Een in de branche onbekende (nieuwe) ondernemer investeerde voor een ongebruikelijk hoog bedrag in een horecabedrijf. Het bedrijf heeft jarenlang gedraaid zonder noemenswaardige omzet. Desondanks heeft de ondernemer zich bij de gemeente gemeld met een nieuw plan om aanzienlijk te investeren in een nieuw (detailhandel-)bedrijf. Opvallend was dat de ondernemer consequent werd vertegenwoordigd door een zakenpartner, waarvan de identiteit niet bekend was. Deze partner was alleen bekend onder een alias en formeel (op papier) speelde hij geen rol in de onderneming. Zijn omgangsvormen zijn te kwalificeren als intimiderend en polariserend.
Een integraal onderzoek, gecoördineerd door het RIEC, bracht aan het licht dat de financiering hoogst ongebruikelijk was, terwijl niet kwam vast te staan dat er sprake was van crimineel verkregen vermogen.
Het resultaat van dit onderzoek was echter waardevol: de betrokken overheden hebben hun activiteiten ten aanzien van deze ondernemers op elkaar afgestemd. Wanneer op enige wijze blijkt dat de ondernemers niet integer zijn, zal worden opgetreden. Bovendien heeft de gemeente een duidelijk bejegeningprofiel ten aanzien van deze ondernemer opgesteld waardoor de ondernemers niet meer in de positie zijn om overheidsdiensten tegen elkaar uit te spelen.

Aantal aangesloten gemeenten

Op drie regio's na zijn bij alle RIEC's alle gemeenten in de regio's aangesloten. Hiermee is al voldaan aan de doelstelling zoals gesteld in het Beleidskader dat eind 2012 meer dan 80% van de gemeenten aangesloten moet zijn bij een RIEC.

RIEC	Aantal gemeenten	Aangesloten gemeenten	Percentage 2011	Percentage 2010
Noord	62	62	100	100
Oost-Nederland	81	62	77	74
Midden Nederland	41	15	37	20
Noord-Holland	51	51	100	100
Haaglanden / Hollands Midden	34	34	100	100
Zuid-Holland Zuid	19	19	100	89
Zuid-West Nederland	59	54	92	88
Limburg	33	33	100	55
Zuid-Oost Nederland	21	21	100	100
Rotterdam-Rijnmond	19	19	100	100
Totaal	420	370	88	75

Aandachtspunten

Regionale verschillen

In de pilotfase bestond bewust ruimte om het concept van de RIEC's op verschillende manieren uit te proberen. Hierdoor konden de RIEC's voorvarend van start gaan en aan regionale behoeften voldoen. Hoewel in de loop van de pilotperiode de RIEC's meer naar elkaar zijn toegegroeid, blijven regionale verschillen zichtbaar. Bijvoorbeeld de manier waarop de RIEC's zijn ingebed in de regio en de manier waarop informatie / adviesverzoeken binnen komen. Ook de manier waarop adviezen en casussen worden geregistreerd is verschillend. Dat maakt dat de RIEC's in dat opzicht nog niet altijd goed te vergelijken zijn.

Onbekendheid bestuur

De aanwezigheid van georganiseerde criminaliteit en de noodzaak van de bestuurlijke aanpak ervan en de verwevenheid van de onder- en bovenwereld is nog niet overal doorgedrongen. De criminaliteitsbeelden en de mogelijke bestuurlijke instrumenten tegen georganiseerde criminaliteit zijn onvoldoende bekend.

Financiering

De (co)financiering van de RIEC's is nog erg verschillend en dit bepaalt ook de armslag van een RIEC en dus ook wat een RIEC doet en is. Het gaat niet alleen om het feit of gemeenten zijn aangesloten maar ook wat ze er dan vervolgens voor betalen en voor doen. Gemeenten maken soms andere financiële keuzes ten aanzien van de RIEC's. Naast gemeenten leveren ook de ketenpartners op verschillende manieren hun bijdragen.

Informatie-uitwisseling

Ondanks het Regionaal Convenant blijft het delen van informatie complex. De bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale kolom hebben allen een eigen juridisch regime en een verschillende positie ten aanzien van de (al dan niet criminele) burger. Informatie die afkomstig is uit de ene kolom, kan in de andere kolom onbruikbaar zijn omdat die informatie alleen gebruikt mag worden voor een specifiek doel. Het vertrouwen om informatie te delen is nog niet altijd voldoende aanwezig.

De uitwisseling van bestuurlijke gegevens met het buitenland is in ontwikkeling. Er is geen Europese wetgeving waardoor het uitwisselen tussen politie en bestuur niet geregeld is en zaken niet verder kunnen worden opgepakt.

Afval
Een groot bedrijf vroeg een milieuvergunning aan bij een (kleine) gemeente. Het bedrijf werd al operationeel voordat de vergunningaanvraag zelfs volledig was ingediend. De vergunningprocedure sleepte zich jaren voort, doordat het bedrijf steeds wisselend viel onder gemeentelijke dan wel provinciale vergunningplicht.
Er waren geruchten dat het bedrijf slecht liep, dat werknemers werden onderbetaald en dat faillissement dreigde. Steeds als de gemeente overwoog maatregelen te nemen, dreigde het bedrijf op impliciete wijze dat maatregelen zouden leiden tot faillissement, waarbij een zeer grote hoeveelheid afval zou achterblijven.
Na onderzoek van de gemeente en het RIEC bleken de signalen over financieel-economische criminaliteit niet hard te maken, maar is de gemeente wel gefaciliteerd in het afhandelen van de vergunningprocedure.

Snel geld
Op enkele adressen bleek een enorme cumulatie van briefadressen te zijn ingeschreven. Dit is niet in strijd met de wet GBA, maar in de praktijk bleken de ingeschreven personen niet bereikbaar voor de overheid of schuldeisers. Er ontstond overlast door de grote toeloop van deurwaarders, overheden (zoals politie) en andere bezoekers. De gemeente slaagde erin dit probleem op te lossen door een wijziging van het beleid. De gemeente besloot het daar niet bij te laten en schakelde het RIEC in. Na integraal onderzoek bleek dat de verantwoordelijke persoon grote sommen geld heeft verdiend met deze handelswijze. De fiscale consequenties hiervan zijn in onderzoek meegenomen.
Nu rest het probleem dat de grote aantallen rechtspersonen (waaronder veel malafide bedrijven) die deze persoon op zijn adres heeft laten inschrijven, niet zijn te weren door de gemeente. Het feit dat deze persoon hiermee criminaliteit faciliteert vormt aanleiding voor verder onderzoek.

4. De praktijk

Advies / casussen

In ieder RIEC is een groot aantal adviezen gegeven en zijn vele casussen behandeld. Variërend van bestuurlijke adviezen tot volledig geïntegreerd behandelde en aangepakte casussen. In totaal zijn rond de duizend adviezen en driehonderd casussen in 2011 afgerond. In de bijlage staan verschillende voorbeelden van adviezen en casussen zoals in 2011 binnen verschillende RIEC's en binnen diverse thema's behandeld.

De RIEC's gaven interventieadviezen over welke wettelijke mogelijkheden gemeenten hebben ten aanzien van bestuursrechtelijke instrumenten en hoe zij zich dan daarop moeten voorbereiden. De adviezen gingen inhoudelijk over de thema's georganiseerde hennepteelt, mensenhandel (prostitutie), vastgoedfraude en fenomenen zoals woonfraude, vechtsportgala's, portiersfunctie bij horecagelegenheden en particuliere markten. Deze adviezen zijn op diverse manieren gegeven: mondeling door middel van presentaties, in rapportages, per email en/of per brief. De adviezen hebben plaatsgevonden zowel op eigen initiatief als op aanvraag. Daarnaast hebben de RIEC's ook meer beleidsmatige adviezen gegeven over randvoorwaarden zoals het privacyproof worden, implementatie van de Bibob-beleidslijn en de informatiehuishouding bij gemeenten.

Bij geïntegreerde casussen zijn meerdere convenantpartners betrokken. De informatie van alle betrokkenen is verzameld en geanalyseerd door het RIEC. Hieruit volgden intervertentieadviezen waarop iedere partner de eigen mogelijkheden kan inzetten. Geïntegreerde casussen kunnen een lange, jaaroverschrijdende doorlooptijd en (meerdere) vervolg(en) hebben.

Instrumenten / producten

Ontwikkeling instrumenten en producten

De RIEC's ontwikkelen nieuwe instrumenten, zoals nulmetingen, beleidsrapportages en interventiematrixen. Deze instrumenten staan ten dienste van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit en betreffen onder andere het inzichtelijk maken van de aard en omvang van georganiseerde criminaliteit en het inzichtelijk maken van het bestaande bestuurlijke, juridische instrumentarium dat ingezet kan worden tegen de georganiseerde criminaliteit.

Per thema zijn onder andere de volgende instrumenten en producten in 2011 ontwikkeld.

Algemeen

In 2011 is door de RIEC's Zuid-West Nederland, Noord-Holland, Zuid-Holland Zuid en Rotterdam-Rijnmond een subsidieaanvraag gedaan bij het ministerie van Veiligheid en Justitie voor een pilot Bestuurlijke CBA. De subsidie is toegekend en een aantal RIEC's is in dit kader van start gegaan met het ontwikkelen van een methodiek voor het opstellen van B-CBA's. De verwachting is dat in 2012 de eerste B-CBA's kunnen worden opgeleverd.
RIEC Zuid-West Nederland heeft rapportages gemaakt over de verwevenheid onder- en bovenwereld, over criminele processen en de bestuurlijke weerbaarheid en over het streefbeeld bestuurlijke informatiepositie. Deze rapportages zijn gedeeld met de RIEC's, het LIEC en partners.
In samenwerking met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) heeft RIEC Noord-Holland een handboek bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit geschreven en samengesteld. Het handboek is vooral gericht op gemeenten.
Door RIEC Zuid-Holland Zuid is een brochure ontwikkeld over informatie-uitwisseling. Deze is verspreid onder partners en gedeeld met andere RIEC's.
RIEC Oost-Nederland ontwikkelde een aanpak aan de hand van het barrièremodel hennep zoals toegepast in het project 'Criminele Families' (zie bijlage).
Voor de (preventieve) inzet van het instrument Bibob is vanuit het RIEC Zuid-West Nederland een Handleiding "Bibobtoetsing Horeca" ontwikkeld, waarin voor de Bibobtoetsing, de volledige procedure op aspecten is uitgeschreven.
Aan RIEC Limburg werd in februari de door dit RIEC ontwikkelde database RIEC-IS overgedragen. Hierna kon de uitrol over de overige RIEC's ter hand worden genomen.

Mensenhandel

RIEC Noord-Holland heeft een analysemethodiek ontwikkeld waardoor via het bestuderen van seksadvertenties op internet gemeenten meer zicht krijgen op de seksbranche en mogelijke indicaties van mensenhandel in die branche.

Onschuldige overlast?
Een middelgrote gemeente meldde zich bij het RIEC met een casus over een café dat al jarenlang een bron van overlast was. Hoewel al meerdere mensen dit café hadden geëxploiteerd en het pand zelfs van eigenaar was gewisseld, bleef de overlast bestaan. Daarnaast bleken bepaalde personen telkens een rol te blijven spelen in de bedrijfsvoering van het café. Na integraal onderzoek door het RIEC bleek dat het café al jarenlang (mogelijk ruim 20 jaar) in handen was van een groepering die zich bezighoudt met drugshandel. Zij gebruikten het café als ontmoetingsruimte om zaken te doen, waarbij de omgang met "concurrenten" (andere criminele groeperingen) tot de overlast leidde. Verder diende het café als constructie om crimineel geld wit te wassen en als locatie om zwart geld te bewaren en drugs te distribueren. Op papier was dus sprake van verschillende exploitanten en pandeigenaren gedurende de afgelopen jaren, maar in de praktijk bleek sprake van dezelfde groep. Met deze kennis kunnen de gemeente, de politie en de Belastingdienst er samen voor zorgen dat het café buiten de invloedssfeer van deze criminele groepering komt.

Internationaal
Vanuit de optiek en de ervaring dat crimineel verworven gelden veelal niet naar exotische oorden verdwijnen doch in de regio blijven en dat naarmate de druk in Nederland wordt opgevoerd, criminelen uitwijken naar gebieden over de grens werd in het verleden al gezocht naar samenwerking met België.
In 2010 werd een samenwerkingspartner in de Belgische grensstreek gezocht en gevonden: de stad Maasmechelen, ter hoogte van Sittard en direct grenzend aan Nederland. In de tweede helft werd een doorstart gemaakt en werd de stad Genk in Belgisch Limburg enthousiast én bereid gevonden een pilot "Bestuurlijke Aanpak" te starten met deskundig hulp van het RIEC. De voorbereidende gesprekken begonnen in oktober 2011. Inmiddels krijgt het project duidelijke contouren en zal in de loop van 2012 van start gaan.

RIEC Noord heeft, op basis van bestaande documenten een plan van aanpak voor de ketenregie mensenhandel voor de noordelijke regio doorontwikkeld. Het plan van aanpak is in de provincie Friesland in gebruik genomen en zal in 2012 worden uitgerold naar rest van de regio.

Hennep, Informatiesysteem softdrugs
Het aantal aangetroffen planten en potten; het adres; het aantal kweekdagen en eerdere oogsten. Alle informatie over bestuursrechtelijke en strafrechtelijke ontmantelingen in de regio Rotterdam-Rijnmond is te terug vinden in het informatiesysteem softdrugs dat het RIEC Rotterdam-Rijnmond heeft laten ontwikkelen. Komt een pand, pandeigenaar, huurder of een van de in het pand aangetroffen personen meer dan een keer voor in het systeem, dan is dat in een oogopslag zichtbaar. Alle partners zoals politie, openbaar ministerie, belastingdienst en betrokken gemeenten zijn hierop aangesloten. Zij kunnen gegevens invoeren en vanaf de eigen werkplek de casus volgen.

Witwassen / vastgoed
Een instrument dat binnen de gemeente Amsterdam wordt toegepast en waarin RIEC Noord-Holland adviseert, is de aankoop van panden door rechtspersonen, om deze uit handen van de criminaliteit te halen of houden. Onder andere RIEC Limburg heeft, in samenwerking met het Vastgoed Intelligence Centre (VIC), in 2011 een risicoanalysemodel voor vastgoedfraude ontwikkeld.

Handhavingsknelpunten
In 2011 is de APV in Amsterdam gewijzigd waarbij een evenementenvergunningplicht voor vechtsportgala's, inclusief screening van de aanvrager is gerealiseerd. Met deze APV-wijziging is geanticipeerd op de wijziging van het Besluit Bibob in oktober 2011 (waarvoor vanuit RIEC Noord-Holland input is geleverd richting de rijksoverheid) waarbij het mogelijk is geworden om een aanvraag van een evenementenvergunning te toetsen op grond van de Wet Bibob (dus ook screening naar zakenpartners en financiering). Deze aanpak is gedeeld met overige RIEC's.

Privacy/informatie uitwisseling
RIEC Noord heeft verschillende checklisten ontwikkeld voor bronbevraging bij de partners. Door het gebruik van deze instrumenten is de informatie-uitwisseling meer gestandaardiseerd, zijn dossiers completer en zijn juridische voorwaarden geborgd.

Internationaal
RIEC Limburg heeft in september een internationaal symposium over de internationale uitwisseling van gegevens georganiseerd in samenwerking met het Ministerie van VenJ.

Expertise

Door het leveren van expertise aan gemeenten is de informatiepositie van en de bestuurlijke aanpak door het bestuur versterkt. Het gaat om een breed scala aan taken en deskundigheden en varieert van het uitbrengen van een adviesrapportage en (telefonische) mondelinge advisering ten aanzien van bestuurlijke aanpak tot het controleren van jaarrekeningen ten behoeve van Bibob-onderzoeken.

Adviseren vond ook plaats op financieel-economisch gebied. Bij zowel de complexe Bibob-onderzoeken als bij een inventarisatie vastgoed zit de informatie veelal in de financiële constructies. De financieel-economische expertise op dit vlak wordt dan als onontbeerlijk ervaren. Daarnaast vond ook juridische en bestuurlijke ondersteuning plaats, wat bijvoorbeeld heeft geleid tot het daadwerkelijk sluiten van coffee- en growshops, (hernieuwde) aanpak van georganiseerde hennepteelt en het nemen van maatregelen tot het beheersbaar maken van raamprostitutie.

In persoonlijke contacten, maar ook in thematische werkgroepen is expertise en kennis ingebracht, zoals het periodiek bijeenbrengen van lokale gemeentelijke projectleiders, lokale privacyambtenaren en Bibob-functionarissen om van elkaar te leren en casuïstiek te bespreken.

Steeds vaker is zichtbaar dat (veelal kleinere) gemeenten zich richten op de kennis en ervaringen van (meestal grotere) gemeenten in de regio bij het nemen van bestuurlijke maatregelen en het opstellen van beleid hieromtrent. Dit is vooral het geval bij Bibob-onderzoeken, sluitingen op het gebied van Damoclesbeleid en integrale handhavingsacties. De RIEC's coördineerden deze samenwerking en brachten de contacten tot stand.

Niet elke gemeente hoeft de expertise in de bestuurlijke en integrale aanpak zelf diepgaand te ontwikkelen, omdat gebruik gemaakt kan worden van het RIEC. Het kan ook andersom werken: waar de RIEC's geen eigen expertise zelf in huis hebben, is gebruik gemaakt van bijvoorbeeld expertisepersonen binnen een gemeente.

Bibob
Uitsluiten van criminele bemoeienis is misschien geen echt resultaat, maar biedt wel zekerheid voor een gemeente en voordeel van een snelle besluitvorming.
Bij een ondernemer die een bouwvergunning voor een hotel had gevraagd, rezen er vragen over de legale herkomst van de financiering. Doordat het RIEC informatie kan betrekken van verschillende partners was zij in staat om de herkomst als volkomen legaal te identificeren, waardoor de gemeente in staat was toch snel de vereiste vergunning te verlenen. Hiermee werd ook een administratieve lastenverlichting bereikt voor zowel de gemeente als de ondernemer doordat er geen langdurige juridische procedure ingezet hoefde te worden.

Drugsoverlast aangepakt
Medio 2011 vroeg de politie het RIEC om advies omdat er vermoedens waren dat in een woonwijk gedeald wordt in drugs met als gevolg verloederding, verslavingsproblematiek, overlast en bedreigingen op straat. Maar niemand deed aangifte.
Het RIEC adviseerde de politie om informatie te verzamelen en een dossier te vormen en verbond de politie met andere partners zoals de gemeente, de Belastingdienst, de GGD en de woningstichting. Nadat alle partners van gedachten gewisseld hadden, bleken er genoeg gronden te zijn om op te treden. Een gezamenlijke actie werd voorbereid. De burgemeester kon op grond van artikel 13b Opiumwet, de wet Damocles, optreden. Dit was de eerste keer in de regio dat deze sanctie op een huurwoning toegepast is. De gemeente zette de huurders uit hun huis en de woningstichting beëindigde het huurcontract. Via de kantonrechter kregen de bewoners een verbod om terug te gaan. De politie hield twee bewoners aan en maakte proces-verbaal op. De kinderen werden begeleid door het Veiligheidshuis. De SRT doet onderzoek naar uitkeringsfraude van ca. € 65.000,-. Om het contact met de wijk te verbeteren houden politie, gemeente en woningbouwvereniging periodiek een spreekuur in de buurt.

Bibob
Het RIEC ondersteunde gemeenten bij de toepassing van de wet Bibob. Het RIEC bevorderde beleidsvorming ten aanzien van de wet Bibob en ondersteunde de gemeenten op verzoek bij concrete casuïstiek, bij het eigen huiswerk van gemeenten (zoals de interpretatie van door de aanvrager aangeleverde financiële gegevens) of door het bij elkaar brengen van gemeenten die te maken hebben met dezelfde ondernemer, die in een van de gemeenten onderwerp van bibob-onderzoek was. Ook is expertise geboden voor wat betreft juridische Bibob-procedures (bezwaar, beroep en hoger beroep).

De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het registeren van het aantal aanvragen en is en blijft verantwoordelijk voor de uiteindelijke besluiten. Het RIEC registreerde niet of vergunningen met toepassing van Bibob zijn geweigerd of verleend.

De meeste aanvragen richtten zich op horeca, coffeeshops en seksinrichtingen.

Aandachtspunten
Bestuurlijke analyse is een schaars goed en vergt daarom veel (dure) opleidingen en/of ervaring. Het blijvend onderhouden van de eigen expertise door middel van opleidingen, cursussen, seminars etc., blijft een aandachtspunt, omdat tijd en capaciteit verloren gaat ten opzichte van daadwerkelijk operationele activiteiten. De kosten zijn daarbij eveneens een aandachtspunt.

De gehele fase tot besluitvorming en de juridische procedures daarna is veelal langdurig en vergt structurele monitoring van de casus en ontwikkelingen daarin. Hierin vormen geld en capaciteit een aandachtspunt.

Bestuurlijke dossiers en rapportages

Bestuurlijke rapportages
De RIEC's kunnen bijdragen aan het opstellen van bestuurlijke rapportages. Dit gebeurde in 2011 wel, maar niet bij ieder RIEC. Het aantal binnengekomen rapportages varieert tussen geen en meer dan 300. De bijdrage van de RIEC's zit vooral in het adviseren over de inzet van bestuurlijke instrumenten bij de geschetste problematiek.

Bestuurlijke dossiers
Sinds medio 2011 is het Landelijk Loket Bestuurlijk Dossiers gevestigd bij het LIEC. Het Landelijk Loket verzamelt de opgestelde bestuurlijke dossiers en zorgt voor de doorgeleiding van de dossiers naar de juiste personen en instanties. Vervolgens wordt de opvolging van de aanbevelingen gevolgd en wordt toegezien op de terugkoppeling hiervan naar de opstellers. Daarnaast kan het LIEC bepaalde ontwikkelingen in criminele fenomenen en processen destilleren uit een analyse van verschillende dossiers.

Sinds de vestiging van het Loket bij het LIEC zijn er elf dossiers binnengekomen. Door de opstellers wordt het gewaardeerd wanneer ze op de hoogte worden gehouden van de vorderingen van het aangeboden dossier. Desondanks blijkt het een moeizaam proces om de dossiers snel op de juiste plek te laten belanden. Bovendien kost het veel tijd om de aangesproken organisaties de aanbevelingen uit het dossier serieus te laten overwegen. De lange tijd tussen het doen van aanbevelingen en het eventueel gevolg geven daaraan, heeft mogelijk negatieve gevolgen voor de bereidheid voor het opstellen van de dossiers. Een ander knelpunt met betrekking tot de loketfunctie is de bekendheid van zowel het bestuurlijk dossier op zichzelf als het Landelijk Loket als centraal verzamelpunt voor de dossiers.

Opleidingen

Ieder RIEC verzorgde een aantal opleidingen voor gemeenten, vooral op het gebied van Bibob (zowel voor beginners als voor gevorderden). De opleidingen zijn veelal in eigen beheer gegeven. In andere gevallen zijn externe opleiders ingehuurd. Zo hebben RIEC's Noord-Holland en Limburg samen met de Bestuursacademie een aantal modules aangepast of ontwikkeld voor de RIEC's en heeft het Coördinatiebureau Bibob samen met het RIEC Noord-Holland door tussenkomst van Eggens Instituut (onderdeel van de UvA) een AWB handhavingscursus georganiseerd. Ook zijn er financiële verdiepings-cursussen en trainingen gesprekstechnieken (in het verlengde van Bibob) gegeven.

De analisten en de informatiemedewerkers van RIEC's namen deel aan de Bibob-trainingen. Daarnaast is vanuit de RIEC expertgroep Analyse het initiatief genomen om te voorzien in de eigen behoefte aan een cursus/opleiding op het gebied van tactische criminaliteitsanalyse. Vanuit de werkgroep is invulling gegeven aan deze opleiding, evenals om uitwisseling van kennis en expertise tussen analisten van diverse RIEC's te bevorderen. Tevens is de aanzet gedaan voor een opleiding Leergang Integriteit die in 2012 plaats gaat vinden.

Normalisatie woonwagenbewoners
Een gemeente kent een groot aantal kleine woonwagencentra. De normalisatie van woonwagenbewoners vraagt om een integrale aanpak. Het RIEC is gevraagd om partijen bij elkaar te brengen. Bij de aanpak van woonwagencentra is het van belang dat vooraf met belanghebbenden (uitkeringsinstanties, gemeenten, belastingdienst en politie) afstemming plaatsvindt over de manier van aanpak. Het bleek lastig te zijn om met de juiste personen in gesprek te komen ten einde gezamenlijk een plan van aanpak op te stellen. Door tussenkomst van het RIEC werd een bijeenkomst belegd met belanghebbende partijen. Via een integraal overleg is de problematiek besproken en werden door de verschillende betrokken partijen contactpersonen aangewezen.

De aanpak (die landelijk uitgerold is) kan ingedeeld worden in drie deelprojecten:
- Invordering openstaande belastingschulden
- Aanpak windhappers: aanpak van personen die leven zonder aantoonbaar inkomen
- Controles bij bekende ondernemers op woonwagencentra

Door de voortvarende aanpak binnen het RIEC kon in het najaar van 2011 gestart worden met de fiscale behandeling. Alle nog openstaande belastingschuld werd geïnd of er is een betalingsregeling getroffen. Mede door de duidelijke aanwezigheid van de politie kon er een invorderingsactie (o.a. beslagname en afvoeren van goederen) plaatsvinden op een woonwagencentrum waar de belastingdienst zich in het verleden niet liet zien. De actie was succesvol en heeft een uitstralingseffect gehad richting andere centra.

Buitenspel
Een geïntegreerd opgepakte casus door het RIEC leidde tot een grote inval bij een voetbalvereniging waar een illegale pokeravond aan de gang was. Uit onderzoek was gebleken dat bij het pokeren aanzienlijke bedragen werden ingezet en dat er geen vergunning voor was. De organisator van de pokeravonden is aangehouden op verdenking van illegaal gokken, witwassen en hennephandel. Daarnaast zijn meerderen verdachten opgepakt die ook waren betrokken bij het reilen en zeilen van de voetbalclub. Er is een bedrag in beslag genomen en de burgemeester heeft de kantine en de bestuurskamer van de voetbalvereniging gesloten. In hetzelfde onderzoek is ook onderzoek gedaan naar witwasssen en hennephandel. Naar aanleiding daarvan zijn meerdere verdachten aangehouden en onder andere tientallen kilo's hennep, 3 auto's, 1 motor en een aanzienlijk geldbedrag in beslag genomen. De burgemeester heeft later twee woningen gesloten voor overtreding van de Opiumwet en de Wet wapens en munitie.

Samenwerking

Samenwerking RIEC's onderling
Samenwerking tussen de RIEC's heeft vooral betrekking op kennis- en expertisedeling. Alle RIEC's waren vertegenwoordigd in de landelijke werkgroepen (o.a. ict (RIEC-IS), Bibob, Analyse, privacy, mensenhandel en internationaal). De werkgroepen zijn gericht op nadere afstemming van werkwijzen, afstemmen van beleidsregels, kennisdeling over juridische mogelijkheden en onmogelijkheden. Het doel is enerzijds zoveel mogelijk te komen tot uniformering in werkwijzen, anderzijds via best practices te zorgen voor innovatie en vernieuwing. Ook zaaksinhoudelijk weten de RIEC's elkaar beter te vinden. Aandachtspunt hierbij is dat in sommige gevallen duidelijker moet worden wie wat doet.

Waar het gaat om regio-overstijgende casussen kan de coördinatie door het LIEC worden gedaan. Ook is het LIEC actief op zoek naar een eventueel inhoudelijke overlap in de werkzaamheden van de RIEC's, onderwerpen die tussen wal en schip dreigen te vallen vanwege het feit dat belangrijke problemen RIEC-grenzen overschrijden en vanwege problemen die verschuiven tussen de diverse RIEC-gebieden. Het in 2012 in te voeren systeem RIEC-IS is hierbij een onmisbaar element.

De eerste regio-overstijgende casus die het LIEC coördineert, betreft de gezamenlijke aanpak van de problematiek rond outlawmotorbendes (1% motorclubs).
De bestuurlijke reactie op een aantal vechtsportgala's is door het LIEC landelijk uitgedragen naar de RIEC's.

Samenwerking RIEC/LIEC-bestel
Het LIEC is in de loop van 2011 opgericht om de uniformiteit in werkwijze van de RIEC's te versterken. Het LIEC blijkt een onmisbare schakel voor de samenwerking tussen RIEC's en landelijke partijen, zowel voor het shared service gedeelte als voor de fenomeenanalyse. Het LIEC bewaakt de grote lijnen van de gezamenlijke werkgroepen, de gewenste resultaten per werkgroep en de indeling en samenhang van de werkgroepen (om gaten en overlappingen te voorkomen).

Het hoofd LIEC heeft in 2011 het voorzitterschap van het landelijk overleg van LIEC en hoofden RIEC's overgenomen van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Dit moet leiden tot invulling van een van de taken van het LIEC, namelijk het bewerkstelligen van meer lijn, afstemming en onderlinge samenhang tussen de RIEC's.

Samenwerking partners en andere publieke organisaties
Structurele samenwerking vindt plaats tussen de gemeenten, politie, openbaar ministerie, Belastingdienst, FIOD, Inspectie SZW (voorheen o.a. SIOD en Arbeidsinspectie) en in sommige regio's ook met de Koninklijke Marechaussee.

De RIEC's en het LIEC werken ook samen met een groot aantal autoriteiten, instituten, samenwerkingsorganisaties en brancheorganisaties. Belangrijke samenwerkingspartners zijn, in navolging van de landelijke thema's, onder andere:
- Landelijk Bureau Bibob (LBB). Er is regelmatig overleg over de werkwijze van de RIEC's en het LBB om elkaar aan te vullen en te completeren.
- Vastgoed Intelligence Centre (VIC). Onder andere samenwerken aan de ontwikkeling van een risicomodel voor fraude met vastgoed en het inzichtelijk maken van zaken in het kader van de proeftuin Emergo (met vastgoed als één van de basisthema's).
- Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM). Onder andere concretiseren van de mogelijkheden tot informatiedeling tussen het RIEC en EMM bij signalen van mensenhandel en een mogelijke uitrol van een onderzoeksmethodiek naar seksadvertenties.
- Op een aantal terreinen werken de RIEC's samen met de Regionaal Coördinatiepunten Fraudebestrijding (RCF's) onder andere op het gebied van het delen van huisvesting en middelen.

Naast de genoemde expertisecentra werken de RIEC's en het LIEC samen met andere partijen zoals het landelijk programma Afpakken (voorheen Finec), de landelijk coördinator Verwevenheid onder- en bovenwereld en de landelijke Taskforces Mensenhandel, Vastgoed, B5 en Georganiseerde Hennepteelt. Samenwerking met onder andere de NR, het KLPD, het CCV, de KvK, The Wall, het UWV, de douane, de Inspectie Verkeer en Waterstaat, het CJIB en de Politieacademie gebeurt niet overal structureel. Het LIEC is aanspreekpunt geworden om de samenwerking structureel te maken maar vooral ook om alle gezamenlijke mogelijkheden te benutten. Op het gebied van milieu, handhaving, Bibob en aanbestedingen werken de RIEC's samen met de provincies. Met het nieuwe convenant 2012 zal een aantal partijen structureel bij het RIEC/LIEC-bestel aansluiten.

Samenwerking private partijen

Bij de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit is de betrokkenheid van private partijen belangrijk. Immers deze partijen beschikken ook over informatie die van belang kan zijn bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit, los van het feit dat ook deze organisaties mogelijkheden hebben om instrumenten in zetten die de georganiseerde criminaliteit kunnen belemmeren.

Er heeft in 2011 nog weinig tot geen structurele informatie-uitwisseling plaatsgevonden tussen het RIEC/LIEC-bestel en private partijen. Er is echter wel sprake van incidentele samenwerking, vooral op het thema georganiseerde hennep. Een voorbeeld hiervan is het afgesloten provinciale hennepconvenant in Limburg, waarbij het RIEC als leverancier van expertise een voortrekkersrol heeft gespeeld in het op één lijn brengen van gemeenten, woningcorporaties, het UWV, energie-netwerkbeheerders, politiekorpsen en het Openbaar Ministerie.

Aandachtpunten samenwerking

Over het algemeen kan gesteld worden dat de convenantpartners enthousiast zijn over de samenwerking en over de ontwikkelingen binnen de geïntegreerde en programmatische aanpak. Toch kan niet steeds aan de vraag voldaan worden en lopen processen soms langzaam. Dit heeft onder andere te maken met andere werkzaamheden binnen de organisaties of verkeerde verwachtingen die bestaan over de werkzaamheden van het RIEC/LIEC-bestel. Niet altijd wordt beseft dat het RIEC/LIEC-bestel als geheel een jong samenwerkingsverband is, dat nog volop in ontwikkeling is. De veiligheidspartners van het RIEC/LIEC-bestel blijken ook niet altijd inzicht te hebben in elkaars mogelijkheden en slagkracht. De RIEC's en het LIEC hebben daarom als verbindende factor in 2011 weer geïnvesteerd in het inzichtelijk maken van de mogelijkheden van de onderscheidene partners.

Informatie-uitwisseling

De RIEC's zijn het verzamelpunt van alle informatie tussen de partners. Het uitwisselen van informatie is het primaire middel om het doel te bereiken: de aanpak van georganiseerde criminaliteit.

De processen om informatie te verzamelen en uit te wisselen zijn vrijwel overal goed georganiseerd. De verschillen zitten in de manier waarop. Een aantal RIEC's werkt met accountfunctionarissen die met regelmaat langs gemeenten en andere partners gaan. Andere RIEC's hebben in een structurele overlegstructuur zoals lokale overleggen of casustafels de informatie-uitwisseling georganiseerd door in concrete projecten samen te werken aan casuïstiek of per thema. Op basis van signalen van partners komt informatie bij elkaar die vervolgens via een integrale weging, analyse en beoordeling leidt tot afgestemde interventies.

Aandachtspunt bij het uitwisselen van informatie is de tijd die verstrijkt tussen de informatieaanvraag van het RIEC en het daadwerkelijk ontvangen van de informatie van de betreffende partner. De regelgeving op het gebied van privacybescherming en de daaruit af te leiden mogelijkheden tot informatieverstrekking is eveneens een punt van aandacht. Zo komt het bijvoorbeeld regelmatig voor dat informatie niet of moeizaam wordt gedeeld, doordat er verschillende interpretaties zijn van de privacywetgeving waar de partners zich aan dienen te houden. Ook hebben de partners hun eigen informatiehuishouding niet altijd op orde.

Een georganiseerde overheid tegen georganiseerde criminaliteit

5. Conclusies

Dit jaarverslag biedt een dwarsdoorsnede van het RIEC/LIEC-bestel en geeft een blik in de dynamische samenwerkingsomgeving. De RIEC's en het LIEC hebben hun meerwaarde inmiddels bewezen. Dit was voor de minister van Veiligheid en Justitie de reden om van het RIEC/LIEC-bestel een structurele voorziening te maken.

Het aantal gemeenten dat eind 2011 aangesloten was bij de RIEC's bedraagt 88 %. Dit is een stijging van 13% ten opzichte van 2010.

De investeringen die gedaan zijn onder andere op het gebied van bewustwording, structurele samenwerking en eenduidigheid in werken hebben vruchten afgeworpen. De verschillen tussen de RIEC's zijn ten opzichte van 2010 weer kleiner geworden en zitten vooral in de manier waarop de adviesvragen van partners binnenkomen en hoe wordt geregistreerd. De focus verschuift van de bestuurlijke naar de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit.

In ieder RIEC is een groot aantal adviezen gegeven en zijn vele casussen behandeld. Variërend van bestuurlijke adviezen tot volledig geïntegreerd behandelde en aangepakte casussen. In totaal zijn er rond de duizend adviezen en 300 casussen in 2011 afgerond.

Belangrijke aandachtpunt blijft de (co)financiering van de RIEC's; deze verschilt per RIEC waardoor de slagkracht per RIEC verschilt en gemeenten maken soms andere financiële keuzes ten aanzien van hun veiligheidsbeleid. Daarnaast blijft het delen van informatie complex. De juridische gronden zijn niet altijd duidelijk en het vertrouwen om informatie te delen is niet altijd aanwezig.

De RIEC's ontwikkelen nieuwe instrumenten, waaronder B-CBA's, beleidsrapportages en interventiematrixen. Door het leveren van expertise aan gemeenten wordt de informatiepositie van en de bestuurlijke aanpak door het bestuur versterkt. Het blijvend onderhouden van de eigen expertise door middel van opleidingen, cursussen, seminars etc., blijft wel een aandachtspunt, daar tijd en capaciteit verloren gaat ten opzichte van daadwerkelijk operationele activiteiten.

De samenwerking tussen de RIEC's onderling is goed. Met de oprichting van het LIEC is in een coördinatiefunctie tussen de RIEC's voorzien. Het LIEC wordt gezien als een belangrijke schakel voor de samenwerking tussen RIEC's en landelijke partijen. Over het algemeen kan gesteld worden dat de convenantpartners enthousiast zijn over de samenwerking en over de ontwikkelingen binnen de geïntegreerde aanpak. Toch kan niet steeds aan de vraag voldaan worden en lopen processen soms langzaam. De RIEC's en het LIEC hebben daarom als verbindende factor in 2011 weer geïnvesteerd in het inzichtelijk maken van de mogelijkheden van de onderscheidene partners.

De redenen dat de RIEC's en het LIEC zich in een betrekkelijk korte tijd (drie jaar) al hebben kunnen bewijzen heeft te maken met een aantal factoren.

- Kleinschalig georganiseerd: de RIEC's en het LIEC blijven klein met een vaste kern en veel (verschillend) gedifferentieerde taken op individueel niveau, maar een eenvoudig en daarmee overzichtelijk netwerk.
- Variatie van medewerkers: de RIEC's en het LIEC bestaan praktisch helemaal uit medewerkers afkomstig van de convenantpartners: dus mensen met ruime ervaring op het gebied van bestuur, bestuursrechtelijke handhaving, strafrechtelijke opsporing en fiscale handhaving. Hierdoor spreekt het RIEC de 'taal' van de partners, zij weten wat voor de partners de belangrijke en de noodzakelijke randvoorwaarden zijn, zij weten wat de mogelijkheden en onmogelijkheden van de partnerorganisaties zijn, zij kennen de sterke en zwakke kanten en ook de onderlinge verhoudingen tussen de partners. Er zijn veel persoonlijke contacten die zorgen voor een beter begrip en vertrouwen over en weer.
- Eenduidigheid: de RIEC's werken meer samen, op dezelfde manier en met een identiek producten- en dienstenportfolio. De organisatie van het LIEC vormt daarop een aanvulling.

- Neutraal: doordat de RIEC's en het LIEC niet voortkomen uit één kolom, nemen ze een neutrale positie tussen de kolommen in. Het RIEC/LIEC-bestel vindt het midden tussen de verschillende belangen en verantwoordelijkheden van de samenwerkende organisaties.
- Ondernemend: de RIEC's en het LIEC blijven op zoek naar nieuwe mogelijkheden, het aansluiten van nieuwe samenwerkingspartners en professionaliseren van bestaande methoden en technieken.

Vooruitblik

Per 1 januari 2012 zijn de RIEC's en het LIEC een structurele voorziening. Dat betekent dat er meer geïnvesteerd kan worden in structurele samenwerkingsverbanden.

De RIEC's en het LIEC werken aan een uniforme werkwijze, waarin ruimte blijft voor regionale inbreng. Hierdoor ontstaat nog betere samenwerking en duidelijkheid voor de partners.

Informatie-uitwisseling blijft een lastig punt binnen het samenwerkingsverband. Een nieuw convenant moet informatie-uitwisseling tussen landelijke en lokale partners steviger maken. In 2011 is begonnen met de opstelling van dit convenant. In het bijbehorende privacyprotocol zal de wijze van informatie-uitwisseling worden geprotocolleerd.

De samenwerking onderling op casusniveau zal worden versterkt met de komst van RIEC Informatie Systeem (RIEC-IS). Regionaal worden casusgegevens in het systeem ingevoerd. Waar er overlap vanuit een ander RIEC, wordt dat via een verwijsindex gesignaleerd.

Bijlage | **Project criminele families**

Een gemeente zit in haar maag met een familie die zich met verschillende criminele activiteiten bezighoudt, maar zich vooral heeft gericht op de teelt, handel en export van hennep. Omdat strafrechtelijk onderzoek niet tot het gewenste resultaat leidt, wordt besloten om vanuit een bestuurlijke en integrale bril naar de materie te kijken. Het RIEC krijgt de opdracht om onderzoek te doen naar het logistieke proces en de verwevenheid met de bovenwereld en om handelingsperspectieven te bieden voor alle betrokken partners.

Uit het onderzoek volgt dat de criminele organisatie via legale structuren het logistieke proces rondom de hennepteelt en –handel kon invullen en daarmee criminele activiteiten tot een succesvolle uitvoering heeft gebracht. Voor het project is een groot aantal bronnen bevraagd van verschillende partners, zoals politie, belastingdienst, gemeente en justitie. Er is met een bestuurlijke bril naar delen van de verschillende onderzoeksdossiers gekeken. Deze informatie is verrijkt met de informatie van de verschillende partners.

Concreet kunnen naar aanleiding van dit project de volgende successen worden geboekt:
- Navorderingsaanslagen
- Rentes, boetes en toeslagen
- Beslag fiscus en opbrengst door executoriale verkoop
- Uitkeringen en toeslagen die wegvallen
- Slopen onaantastbaarheid groep door ze aan te pakken
- Uitstraling van een geïntegreerd overheidsoptreden

Dit onderzoek laat zien dat door de brede informatieuitvraag en het leggen van verbanden tussen de verschillende bestanden, zaken zichtbaar worden die bij een eenzijdige blik aan het oog worden onttrokken. Nieuwe verbanden worden zichtbaar en reeds gesignaleerde verbanden worden versterkt. Ook worden er verklaringen gevonden voor bepaalde relaties of worden (nieuwe) misstanden geconstateerd. Met dit onderzoek is niet alleen inzicht gekregen in het logistieke proces en de verwevenheid met de bovenwereld, maar het heeft ook inzichten en handelingsperspectieven opgeleverd om deze criminele organisatie integraal aan te pakken en een einde te maken aan de ontastbaarheid van dergelijke netwerken. Deze manier van onderzoek doen, biedt nieuwe inzichten en handelingsperspectieven voor alle betrokken partners. Dit project kan als format gebruikt worden voor andere projecten en de geboden handelingsperspectieven bieden mogelijkheden voor de partners bij andere casus.

Colofon

Tekst & redactie: Petra Niewenhuis / LIEC
Vormgeving: Hans Dienaar bNO
Fotografie: RIEC, iStockphoto
Oplage: 50

www.riec.nl
© juni 2012

www.riec.nl

